

Inbreng namens HKL en Cuypersgenootschap , 11 juni 2020

Deze bijdrage aan uw besluitvorming doe ik mede namens het Cuypersgenootschap. Gezamenlijk vroegen wij in een brief van 1 maart 2020 het voormalige gemeentehuis Hamersveldseweg 2 2a voor te dragen als gemeentelijk monument ongeacht het standpunt van de eigenaar. Wij deden dit verzoek omdat wij een dreigende sloop willen voorkomen. Het parapluplan biedt hiertegen geen bescherming, een monumentenstatus wel.

Zes jaar geleden hebben Cuypersgenootschap en HKL zich ook al gezamenlijk tot de toenmalige raad gewend. Aan het eind van de raadsperiode 2010-2014 had de raad besloten dat Leusden zou overgaan tot aanwijzing als gemeentelijk monumenten van alle panden die waren geselecteerd door de monumentencommissie en gemeente. Dit was de afronding van al jaren lopend proces. Daarbij nam de raad als uitgangspunt: wat het meest wordt bedreigd moet met voorrang worden beschermd.

Dit besluit is niet uitgevoerd. Het college van 2014-2018 stelde namelijk een volledige ommezwaai voor. Monumenten worden alleen maar aangewezen bij akkoord van de eigenaar. HKL en Cuypersgenootschap betoogden bij hun inspraak in 2014 dat dit uitgangspunt niet zou werken.

Onze mening werd echter bestreden met de toezegging dat een pand zou worden opgenomen in een overkoepelend bestemmingsplan indien een eigenaar onverhoopt niet zou meewerken. Men ging er echter vanuit dat de meeste eigenaars wel zouden meewerken. Maar zo niet, dan zou het bestemmingsplan ervoor zorgen dat het pand toch niet zonder meer gesloopt kon worden.

Zo werd de instemming van de eigenaar het uitgangspunt van het monumentenbeleid en dat leverde een zwak monumentenbeleid op.

Zes jaar later en heel wat vergaderingen en onderzoeken verder kan iedereen de zwakte van het plaatselijke monumentenbeleid constateren. De praktijk heeft aangetoond dat het uitgangspunt van instemming door de eigenaar niet werkt. Een groot aantal van de indertijd door de gemeente en monumentencommissie geselecteerde panden is niet aangewezen als monument. Veel eigenaren houden met een simpel nee de bescherming van voor Leusden onvervangbaar erfgoed tegen.

Feitelijk heeft ook de raad zelf dit tekort onderkend. In 2018 dreigde de afbraak van het complex bij de schietbaan. U was overtuigd van de cultuurhistorische waarde en sprak toen in een motie uit dat het complex moet worden aangewezen als gemeentelijk monument, zelfs als de eigenaar niet zou instemmen. Dit gebeurde mede omdat opname in het parapluplan onvoldoende bescherming zou bieden.

De tekst van het bestemmingsplan maakt duidelijk dat dit geen bescherming biedt tegen sloop. Het plan biedt geen garantie dat echt waardevolle panden het straatbeeld blijven bepalen, terwijl dat wel in 2014 de bedoeling was.

De HKL heeft waardering voor de actualisering van de cultuurhistorische inventarisatie in het Paprapluplan. Tegelijkertijd stellen we vast dat dit middel absoluut onvoldoende is om cultureel erfgoed te behouden. Dit geldt in het bijzonder voor panden waarvan de hoge cultuurhistorische waarde al jaren geleden is erkend en ook weer werd bevestigd bij de recente inventarisatie.

Twaalf panden namelijk behalen in alle vijf de categorieën van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed de hoogste score. Daaronder het gemeentehuis waarover wij u schreven. U vindt de andere panden in onze zienswijze opgesomd. Deze 12 objecten scoren bij de inventarisatie van 2019 zelfs hoger dan het complex bij de schietbaan Doornseweg. Zij zijn van erkende cultuurhistorische betekenis. Maar Leusden beschermt ze niet!

Wij doen een dringend beroep op de raad deze categorie panden direct te laten aanwijzen als gemeentelijk monument. De nota van zienswijzen stelt in de beantwoording dat -als u op onze vraag ingaat- de eigenaren worden geïnformeerd met het verzoek of zij (op vrijwillige basis) medewerking willen verlenen. Dat is echter uitdrukkelijk niet wat wij van u vragen. Ook als de eigenaar niet instemt moet een monument kunnen worden aangewezen. Daartoe zal een aanpassing van de erfgoedverordening nodig zijn voor waardevolle panden die voorkomen op de advieslijst van de monumentencommissie d.d. 19-5-2014.

Nog een laatste woord over de brief die wij schreven inzake het oude gemeentehuis. Sommigen Leusdenaren waren er blij mee, anderen begrepen de noodzaak niet omdat ze niet zoveel met het gebouw zeiden te hebben. Of moet je een eigenaar niet vrijlaten in zijn plannen? Zulke emoties zijn voor een juiste besluitvorming niet zo belangrijk. Het gaat erom dat het gemeentehuis opnieuw door een deskundige externe inventarisatie als zeer belangwekkend is beoordeeld. Normaal gesproken had de aanwijzing als monument al in 2015 plaatsgevonden. Het is hoog tijd dat Leusden zorgt voor een monumentenbeleid dat daadwerkelijk bescherming biedt.

De volgende panden vallen in de hoogste categorie:

Dodeweg 6

Dodeweg 8

Hamersveldseweg 2 2A

Hamersveldseweg 51

Hamersveldseweg 146

Hessenweg 102

Hessenweg 104

Hessenweg 218

Klettersteeg 5 Tolhuis

Lockhorsterweg 4

Stoutenburgerlaan 4

Vieweg 2 Tolhuis